

LUNDS UNIVERSITET
Språk- och litteraturcentrum, Japanska
Mathilda Meijling

KANDIDATUPPSATS
Våren 2012

Två länder, två språk - en skrift

Handledare:
Lars Larm

Abstract

Although the Chinese Characters in East Asia had been rather stable in its orthography during the last thousand years, it faced a reform once the 20th century came along. This essay will give a historical background to these changes as well as explain the methods by which the changes of the orthography of the script were made. Previously conducted studies on this topic have found the methods used in China and Japan to be the same and that there are quite a few cases of identical changes in the script of both countries. The aim of this essay is thus to bring clarity as to why these cases are identical, with the theory being that these changes have a historical cause.

Key words: kanji, script reform, simplified chinese characters, ryakuji, shinjitai

Konventioner

Stavning

I de fall transkribering av japanska ord förekommer, kommer dessa stavas enligt det modifierade Hepburn-systemet. Stavelsen /n/ kommer alltså att stavas så i samtliga fall, och särskiljas med ' i de fall stavelsen i fråga kommer innan vokal eller bokstaven y. Vad gällande lång vokal, kommer dessa markeras med macron. Exempel på båda dessa principer är *man'yōshū* (namnet på ett japanskt litterärt verk).

Då författaren saknar kunskaper i mandarin, kommer transkribering av kinesiska ord följa källans stavning.

Begrepp

Frasen 'kinesiska tecken' kommer användas som allmänt begrepp för de tecken med kinesiskt ursprung som används, historiskt sett och i nuläget, i olika asiatiska länder. Samtidigt kommer orden 'hanzi' och 'kanji' användas för de kinesiska tecken som i nuläget används i Kina, respektive Japan. Detta för att undvika förvirring rörande vilket skriftsystem det talas om.

Översättningar

Samtliga översättningar till svenska är författarens egna.

Innehållsförteckning

<i>Abstract/Sammandrag</i>	1
<i>Konventioner</i>	2
<i>Innehållsförteckning</i>	3
1. Inledning	4
2. Kinesiska tecken - en introduktion	5
2.1. Ursprung och utveckling	5
2.2. Spridning utanför Kina	5
2.3. Uppbyggnad	6
3. Skriftreformationerna i Japan och Kina	8
3.1. Gemensamma bekymmer/bakgrund	8
3.2. Reformationen i Japan	9
3.3. Reformationen i Kina	12
4. Förenkling av kinesiska tecken	15
4.1. Övergripande tendenser	15
4.2. Specifikt kinesiska förenklingar	17
4.3. Specifikt japanska förenklingar	18
5. De identiska tecknens ursprung	20
5.1. Avgränsning och metod	20
5.2. Tecken nämnda 1907	20
5.3. Tecken nämnda 1952	21
5.4. Tecken nämnda 1956	22
5.5. Tecken i nutida databas	22
6. Likheter och skillnader i tecknens element	24
7. Diskussion	26
8. Slutsats	29
<i>Referenser</i>	30
<i>Appendix</i>	33

1. Inledning

Språkplanering och skriftreform får sägas ha stark politisk koppling och tenderar att utformas efter den styrande regimens ideologiska mål, oavsett om dessa färgas av konservatism, socialism, nationalism eller demokratiska ideal.

Under den japanska nationalismens storhetstid talades det mycket om *kotodama*, det vill säga tanken att alla ord har en själ. Oavsett hur bokstavligt man väljer att ta det påståendet är det svårt att förneka att ord och, i större sammanhang, språket som sådant har en viss koppling till talaren av det språket. Den kopplingen är snarare av emotionell och identifierande art än rent praktisk. Att reformera ett skriftspråk är då inte bara en (förhoppningsvis) praktisk effektivisering av ett kommunikationsmedium, utan även en förändring av ett språks fysiska uttryck, dess kropp om man så vill, ett uttryck som är djupt förankrat hos användarna av språket i fråga.

Man skulle kunna hävda att språkets fysiska uttryck, dess kropp, är en förlängning av den relation talaren har till språket och sin egen identitet. I svenskan går det till exempel att diskutera länge huruvida det är acceptabelt att i skrift ersätta nominativets 'de' och objektets 'dem' med det talspråkliga 'dom'.

Ovanstående svenska exempel är kanske bagatellartat, men om ett sådant litet ords stavning kan skapa debatt, hur är det då inte med de skriftspråk som baseras på en annan ortografi än det latinska alfabetet? Hur är det med de ibland kallade piktografiska skrivsystemen i Kina och Japan, där ett tecken ibland är ett helt ord? Det är denna problematik de båda nämnda asiatiska länderna brottades med under första halvan av 1900-talet då förändringar av skriftspråket genomfördes. Denna uppsats berör just reformerna i dessa två länder.

I den här uppsatsen kommer det ges en genomgående redogörelse för hur dessa reformer genomfördes i Japan respektive Kina, samt en mindre genomgång av hur dessa reformer kom till uttryck i skriftens ortografi, vilket även är ämnet för denna uppsats undersökning som redogörs för i kapitel fem. Tanken är att påvisa att de faktiska likheterna i den förenklade ortografin är större än vad de vid första anblick ter sig vara, samt att undersöka huruvida dessa gemensamma drag har en historisk förklaring.

2. Kinesiska tecken - en introduktion

Syftet med detta kapitel är att ge en bakgrund till hur de kinesiska tecknen uppstod och utvecklades, hur de har spridits och hanterats utanför Kina, samt hur de är uppbyggda.

2.1. Ursprung och utveckling

De kinesiska tecknen anses ha sitt ursprung i vad som kallas *jiaguwen*, på svenska kallat orakelbensskrift, vilket utvecklades under den kinesiska Shangdynastin (1600-1100 f.Kr.) och användes huvudsakligen för att spå och anteckna spådomar, främst på ben av djur och sköldpaddskal. I samband med att samhället utvecklades förändrades även verktygen och materialen som användes för skrift. Från inristning i ben under Shangdynastin, gick man över till gravering i brons och kring början av den västerländska tideräkningen blev pensel och papper medium för skriften. I samband med detta lär de kinesiska tecknen tagit det största steget från dess tidigare piktografiska funktion till att bli det abstrakta skriftsystem vi känner till i dag, där ett tecken ofta är skapat genom att ett fonetiskt element kombinerats med en semantisk radikal (Zhao & Baldauf, 2008: 1-9).

Under århundradena har flera standardiseringsprocesser genomförts i Kina, bland annat genom att de olika dynastierna sedan Handynastin år 175 e.Kr. lät sätta ut stenar med inskriptioner, vilka kom att symbolisera en standard, samt genom att låta sammanställa lexikon (ibid. 26-28). Det är dock värt att påpeka att det trots detta existerar många varianter av ett och samma tecken, då äldre former inte helt ersätts, samtidigt som olika stilar utvecklas och bevaras inom kalligrafin, och enskilda personer förenklar tecken för bekvämlighetens skull. Detta gör att det i dags läge finns ett, i teorin, obegränsat antal tecken att välja mellan när man använder den här skriften, för om man lägger till de varianter som används utanför Kina beräknas siffran uppgå till mellan några tio tusentals tecken till så mycket som hundra tusen (ibid. 140-141).

2.2. Spridning utanför Kina

Kinesiska tecken har historiskt sett främst använts i Kina, Japan, Korea och Vietnam, dock numera i väldigt begränsad skala i de två sistnämnda länderna, som numera i huvudsak gått över till det inhemska hangul, respektive det latinska alfabetet.

Vad gällande Japan kom de kinesiska tecknen till landet kring 400-talet, tillsammans med kinesiska böcker och lärda. Skriftens spridning var i början mycket begränsad, men kom efterhand att spridas till en större cirkel inom de övre klasserna, och vid tiden då

statsapparaten kom att ordnas efter kinesisk modell under 600-talet hade skriften fått synnerligen starkt fäste genom staten och buddhismen. Japanska element hade börjat smyga sig in i skriftspråket, vilket var kinesiska, och större inhemska verk som Kojiki kom att sammanställas (Seeley 1991: 25-27, 40-41).

Under samma tid började det bli allt vanligare att använda kanji för deras uttals skull för att skriva ned egennamn och inhemska japanska ord. Som en följd av detta utvecklades parallellt två stavelseskrifter, numera kallade katakana respektive hiragana. Dessa var i stort sett fullt utvecklade under Heian-perioden (794-1185). Emedan katakana, skapat av isolerade fragment av kanji, utvecklades i klostren där det fungerade som ett notationssystem för kanjis uttal, antas hiragana ha uppstått genom en kursiverad förenkling av kanji, och har haft sitt huvudsakliga användningsområde bland personliga anteckningar och korrespondens (ibid: 44-49, 59-63, 71-72). Seeley (1991: 96-98) lägger fram teorin att anledningen till att inget av dessa skriftsystem ersatte kanji var på grund av det stora antal kinesiska ord som togs in i japanskan, varav många innehöll stavelsen /n/, för vilken det inte fanns något kana för. Detta resulterade i att andelen kanji ökade, och texterna kom att likna de som finns i dag.

2.3. Uppbyggnad

Som tidigare påtalats var kanji från början piktogram, och en liten andel kan fortfarande anses vara det, till exempel 日 'sol/dag' och 木 'träd'. Vanligare är de tecken som kombinerar en radikal eller ett semantiskt element med en fonetiskt komponent, vilka uppskattas utgöra 90% av alla tecken i modern kinesiska (Chen 2001: 76). Denna stora kategori kan exemplifieras av 眠 'sömn', som är ihopsatt av 目 'öga' och 民 'folk', och där både 眠 och 民 har *onyomi* (till japanskan inlånad kinesisk läsning) 'min'. Det är i sammanhanget dock värt att påpeka att emedan det fonetiska elementet, vilket ofta återfinns på den högra sidan, lär tendera att vara konsekvent inom kinesiskan, finns det inga garantier vad gällande japanska kanji, då uttalet under tidens gång kan ha förändrats för olika kanji. Samtidigt försvåras situationen i Japan av att ett och samma tecken kan ha flera olika läsningar, både vad gällande inhemska japanska sådana och inlånade kinesiska. Till exempel har 行 'att gå' tre olika *onyomi* och lika många *kunyomi* (inhemskt japanskt uttal).

Vad gällande terminologin för de kinesiska tecknens beståndsdelar förefaller det råda dels förvirring och dels delade åsikter. I exemplet med tecknet för sömn ovan kan 目 anses vara ett semantiskt element, men kan också kallas en radikal. Problemet med termen "radikal" är att den är svår att definiera. Utgår man från sektionindelningen av kinesiska tecken i

ordböcker kan radikalerna där vara allt ifrån godtyckligt isolerade streck eller streckkombinationer till den tidigare nämnda semantiska komponenten. Samtidigt är det viktigt att påpeka att långt ifrån alla radikaler har semantisk betydelse, liksom det långt ifrån alltid är tecknets vänstra komponent som är radikalen i denna mening. Till exempel är 斤 'yxa' den semantiska radikalen i 新 'ny', men radikalen i 近 'nära' torde vara 辵 'väg'. Under kommande avsnitt i denna uppsats är det dessa exemplifierade delar av tecknen, det vill säga den semantiska komponenten, som kommer hänvisas till som radikal, medan dylåka mindre och större delar, såsom den högra delen i 新, kommer refereras till som komponenter.

3. Skriftreformationerna i Japan och Kina

För att återgå till historien som påbörjades i kapitel två, ämnar detta kapitel ge en bakgrund till de konkreta förändringar som skedde i respektive land. För även om förändringarna genomfördes under ungefär samma tidsperiod och med ungefär samma argument, finns det väsentliga skillnader i hur de genomfördes och hur processen såg ut. Först, en översikt över de gemensamma punkterna.

3.1. Gemensamma bekymmer/bakgrund

Vid sekelskiftet 1900 skrevs kinesiska och japanska i huvudsak på en variant av klassisk kinesiska. Emedan detta gjorde det lättare för personer från olika delar av Kina att kommunicera med varandra i skrift och för japanerna att läsa äldre texter, skapade det samtidigt en enorm diskrepans mellan det talade och skrivna språket - i synnerhet för japaner var konsten att lära sig skriva ordentliga texter det samma som att lära sig ett nytt språk med helt främmande grammatik. Vad som kom att förändras vid den här tiden var just detta: i Japan var den så kallade *Genbun'ichi*-rörelsen aktiv med att försöka skapa ett skrivspråk som reflekterade det talade, och i Kina uppstod stilar som går under termen *baihuawen*, vilka strävade efter samma sak. Dessa skriftspråk som strävade efter att imitera det talade, kom att baseras på dialekten talad i Yamanote-distriktet i Tokyo (Gottlieb 2005: 7), respektive dialekten i Beijing (se bl. a. Rohsenow 2004: 21 och Chen 2007: 145. För detaljer rörande skriftspråket i Japan vid denna tid, se Twine 1991).

Vidare fanns det aktörer i båda länder som propagerade för avskaffandet av kinesiska tecken till förmån för ett mer fonetiskt skriftsystem, till exempel latinska bokstäver, (i Japans fall) kana eller något helt annat skapat speciellt för detta syfte. I Japan samlades dessa aktörer i föreningar som *Kanamojikai* och *Rōmajikai*, som bland annat ägnade sig åt publicering. Dessa hade sin storhetstid under 1800-talets två sista decennium, varefter intresset kom att avta, möjligen som en följd av interna stridigheter. Till exempel splittrades *Rōmajikai* inbördes i tre fraktioner, där var och en stöttade vars ett transkriberingssystem; *nipponshiki*, *kunreishiki* och hepburn (se bl. a. Gottlieb 1995; Twine 1983). I Kina kom dessa tankar till uttryck i skapandet av olika system för transkribering till latinska bokstäver. Det hade sedan tidigare funnits transkriberingssystem skapade av västerländska missionärer, men Lu Zhuangzhang räknas vara den första kines som år 1892 skapade ett. Hans system, liksom många av de ca 2 000 som skapats därefter, var tänkt att fungera som ett helt eget skriftsystem (Chen 2001: 84). Samtidigt fanns det inte bara personer som ville byta ut hela skriftsystemet;

vissa, däribland japanen Mori Arinori, som senare kom att bli utbildningsminister, och kinesen Qian Xuantong, gick så långt som att föreslå att även det talade språket skulle överges till förmån för engelska respektive esperanto (Gottlieb 1995: 66, 122; Chen 2007: 151).

De konkreta dragen för förändring av skriftens ortografi i respektive land gjordes efter andra världskriget. I Kinas fall var det år 1949 i samband med grundandet av Folkrepubliken Kina, och för Japan under de första åren av den amerikanska ockupationen, vilken varade från 1945 till 1952. Emedan dessa drag i sig själva är olika vad gällande metod, bakgrund, et cetera, vilket kommer redogöras för nedan, finns det ett synnerligt intressant gemensamt drag rörande dessa och det är motivet, eller snarare: motiveringen. Som bland andra Gottlieb (1995: 122-126) tidigare påpekat var demokrati ”the catchword of the day” (ibid: 122) i Japan vid den här tiden och i demokratins namn genomfördes reformer på löpande band (mer om dessa i avsnitt 3.2. nedan). Liknande strömningar rådde i den unga Folkrepubliken Kina (Rohsenow 2001: 23-25; Chen 2007: 149-150) och i båda länderna sågs reformer som en nödvändighet i syfte att öka läskunnigheten och skapa en starkare stat med hjälp av ny kunskap alla medborgare kunde ta del av. Detta påminner en del om klimatet i Japan under Meijiperioden (1868-1912), då landet nyss brutit sin isolation och försökte komma ifatt resten av världen, då i synnerhet länderna i Väst.

3.2. Reformationen i Japan

Man skulle kunna påstå att situationen i Japan började bli ohållbar vid förra sekelskiftet. Liksom nämnt ovan var landet i behov av att tillägna sig mängder av ny kunskap i sin strävan att moderniseras likt de europeiska länderna och USA, samtidigt som det formella skriftspråket speglade en föråldrad version av ett utländskt språk. Allt var dock inte nattsvart. För att ge en mer nyanserad bild av situationen är det samtidigt viktigt att poängtera att det i Japan sedan tidigare funnits en relativt blomstrande marknad för böcker, vilket troligen kan tillskrivas kanas existens då de gjorde det möjligt för lägre utbildade att tillägna sig texter skrivna i så kallad *kanjikanamajiribun*, det vill säga meningar som blandar kanji och kana och är det sätt japanska skrivs i nuläget, samt då *furigana* (kana som sätts bredvid kanji för att indikera läsning) användes i stor utsträckning (se bl. a. Seeley 1991: 101-102). Dock reflekterade den korrekta kana-stavningen det japanska uttalet såsom det skrevs ned under Heianperioden. För mer detaljerad redogörelse för uppkomsten av normativ kanastavning, se Seeley (1991: 104-125).

De första statliga handlingar i förmån för skriftreform togs 1900 då Utbildningsministeriet begränsade antalet kanji för utläring i grundskolan till cirka 1200

stycken, samt ändrade stavningen på sinojapanska ord, även detta inom skolan, vilket kan sägas vara anledningen till att reformen misslyckades denna gång. Enligt denna tidiga reform skulle sinojapanska ord nu stavas enligt samtida uttal, samt skulle lång vokal markeras med 'ー', liksom det gör i nutida katakana. Problemet var bara det att dessa förändringar endast gällde inom grundskolan och de påverkade inte rent japanska ord, vilka eleverna inte visste att särskilja från sinojapanska. Det hela slutade med att Utbildningsministeriet kom att dra tillbaka reformen år 1908 (Seeley 1991: 143-144). Trots detta togs det även under 1920-talet steg i riktning mot reform då en statlig kommitté kallad *Ringi kokugo chōsakai* skapades år 1921. Två år senare publicerade kommittén en lista kallad *Jōjō kanjihyō*, vilken omfattade de tecken som ansågs nödvändiga för att kunna skriva på japanska och som kom att revideras 1931 till att innehålla 1856 kanji. År 1923, då listan först kom ut, kungjorde de större tidningsförläggarna sina planer på att följa listan och att ersätta alla kanji som inte är inkluderade däri med hiragana. Detta blev dock uppskjutet på grund av Kantojordbävningen samma år, och när sedan Mukdenincidenten inträffade 1931 med påföljande nationalism, konservatism och imperialism blev det svårt för tidningarna att hålla sitt löfte, då kinesiska plats- och personnamn, samt militära rapporter ökade andelen kanji, även mycket ovanliga sådana, i tryckta texter. Det nya samhällsklimatet kom även att göra så att det sattes käppar i hjulen för resultaten av kommitténs övriga arbeten. Till exempel *Kanazukai no kaitei an*, förslag på användning av kana, som publicerades 1924 kom att dras tillbaka innan den trätt i kraft, liksom planerna år 1931 på att göra ett nytt försök att verkställa förändringarna (Seeley 1991: 145-148). Den gick i samma fotspår som det tidigare förslaget, då den föreslagna stavningen skulle baseras på samtida Tokyodialekt och vidare att stavelsen 'ji' (じ / ぢ) skulle skrivas じ och stavelsen 'zu' (ず / づ) som ず. Även i övrigt gjordes förändringar som numera är allmänt vedertagna, bland annat att dubbelkonsonant skulle markeras ut med lilla stavelsen 'tsu', samt att de långa vokalerna /ō/ och /ū/ skulle markeras med stavelsen 'u', till skillnad från det tidigare föreslagna 'ー' (Gottlieb 1995: 77-85). Ett praktiskt taget identiskt förslag, kallat *Shin jion kanazukaihyō*, lades fram 1942, även då utan att bli verkställt. Däremot kom den japanska armén att tvingas införa dessa förändringar internt år 1941, då missförstånd kom att orsaka olyckor i de egna leden (Seeley 1991: 150-151).

Det alltmer nationalistiska och konservativa samhällsklimatet fick dock inte arbetet för reformer att avstanna helt, även om de föreslagna reformerna inte verkställdes under perioden. *Renji kokugo chōsakai* ersattes 1934 med det mer permanenta *Kokugo shingikai*, som under de kommande åren bland annat presenterade *Kanji jitai seirian* (1938), vilken rörde utseendet

av kanji och var uppdelat i två kategorier, varav den ena innehöll en aning förenklade kanji för undervisning och allmänt bruk, medan den andra innehöll mer traditionella tecken för speciella formella skrifter (ibid: 148-151).

Under åren för den amerikanska ockupationen av Japan kom dock skriftreformerna att ske med rasande fart. Utan kännedom av det som redogjorts för ovan, kan detta ge intryck av att reformerna var påtvingade från amerikansk sida, något som det dock inte tycks finnas några direkta bevis för (se bl. a. Unger 1996 och Gottlieb 1995). Tvärtom tyder det omfattande arbete som gjorts under tidigare årtionden på att detta var en mer eller mindre eftertraktad händelseutveckling från japanernas sida och att den största förändring som skett var att tiden nu hade blivit mogen. År 1946 såg tre nya listor dagens ljus. Den ena var *Gendai kanazukai*, vilken i stort sett var samma som förslagen rörande kanastavning från 1924 och 1942, och den andra var *Jōyō kanjihyō*, båda sammanställda av *Kokugo shingikai*. *Jōyō kanjihyō* visade vad som kom att bli beslutet på den länge existerande frågan om vad man skulle göra med kanji-systemet. Alternativen hade varit tre; att behålla status quo, att avskaffa dem, eller att skapa en begränsning. Valet föll på det senare. *Jōyō kanjihyō* sågs dock som ”för omfattande för att användas i grundutbildning, men samtidigt för restriktiv för allmänt bruk” (Seeley 1991: 153). Senare samma år presenterades därför en ny restriktiv lista, *Tōyō kanjihyō*, som baserades på den förra, men som omfattade 1850 kanji. Denna kom tillsammans med tidigare nämnda *Gendai kanazukai* att implementeras i november 1946, då det beslutades att samtliga statliga ministerier skulle rätta sig efter listorna, tidningarna frivilligt valde att följa dem och allmänheten informerades endast om förändringarna (ibid: 152-154; Gottlieb 1995: 131-135). Då listan till sin natur var tänkt att fungera begränsande hördes snabbt kritik om att listan var odemokratisk då den sammanställdes utan att allmänheten rådfrågades, samt att den lade sig i privatpersoners skrivande. De åsikter som hämtades in under skapandeprocessen rörande vilka kanji som skulle inkluderas kom i synnerhet från tidningsförläggare, författare och statligt anställda tjänstemän, och urvalsprocessen kunde gå helt godtyckligt till (Gottlieb 1995: 131-141).

Under samma årtionde genomfördes även två andra reformer som kom att få bestående konsekvenser. År 1948 lades *Tōyō kanji onkunhyō* fram, vilken fastställde vilka *on-* och *kunyomi* det var som var att betrakta som standard, och året därpå lades *Tōyō kanji jitaihyō* fram. Emedan *Tōyō kanjihyō* i vissa fall listade både den traditionella och förenklade formen av ett kanji, och därmed gav officiellt erkännande för de förenklade formerna, fokuserade *Tōyō kanji jitaihyō* i första hand på att standardisera kanjis utformning i tryckt text, men kom även att, liksom *Tōyō kanjihyō* gjort i vissa fall, ge officiellt godkännande för vissa förenklade

former av kanji. Även bruket av *okurigana* reglerades genom 26 olika regler, vilka kom att gälla från och med 1959 (Seeley 1991: 156-159).

Emedan denna redogörelse till större delen omfattar hela reformationen är det värt att påpeka att arbetet inte var avslutat i och med reglerna för bruket av *okurigana* 1959, utan uppföljning och revidering har varit nödvändig. Listorna, i synnerhet kanji- och *okuriganalistorna* har reviderats under tidens gång, och den kanjilista, *Jōyō kanjihyō*, som är i bruk i dagsläget är ursprungligen från 1981, men reviderades senast 2010, vilken version är den idag gällande (*Bunkachō* 2010a). Den största förändring som skett är att listan omfattar fler tecken, ett antal som uppgår till 2136 kanji. Gottlieb (1994) tillskriver denna generella ökning de konservativas ökade inflytande i det japanska parlamentet, liksom listans syfte från att ha ämnat vara en begränsning (*Tōyō-listan*) till att, i *Bunkachōs* (2010b) egna ord, vara en *riktlinje* (*Jōyō-listan*) som tidningar, lagskrifter et cetera bör följa.

3.3. Reformationen i Kina

Inte alltför oväntat skiljer sig situationen i Kina från den i Japan vid tiden i början av 1900-talet. Qingdynastin störtades 1911 och ersattes av Republiken Kina som varade fram till 1949, då den nuvarande Folkrepubliken Kina grundades och tidsperioden var därmed turbulent med även inbördeskrig och japansk kolonisation.

Det första moderna försöket att förenkla hanzi skedde under 1930-talet, då Utbildningsministeriet år 1935 presenterade en lista baserat på ett förslag innehållande över två tusen hanzi från Association for Promoting a National Language. Det beslutades att förenklingen av 324 stycken av de föreslagna kanjiformerna skulle genomföras på prov, men på grund av starkt motstånd kom beslutet att dras tillbaka 1936, endast sex månader senare (Zhao 2008: 47-48). Zhao och Baldauf (2008: 31-37) teoretiserar om att detta tillbakatagande har sin grund i en fundamental vördnad inför det skrivna språket, ett nationalistiskt samhällsklimat, samt ett nära förestående krig mot Japan. Även om det första förenklingsförsöket inte gick igenom, kom det att ligga till grund för kommande reformer. Förarbetet följde principen ”erkännande utan skapande” (ibid: 40) och fokuserade alltså mer på insamling av redan existerande förenklingar i syfte att ge dem officiell status, och under 1920-talet försökte Qian Xuantong sammanställa de metoder som använts i förenklandet av hanzi (ibid).

Liksom i Japan blev tiden för skriftreform i Kina mogen först efter att samhället vänts upp och ned och i samband med grundandet av Folkrepubliken Kina. Dess styrande parti, på svenska kallat Kinas kommunistiska parti (KKP), hade sedan tidigare ägnat intresse åt

skriftreform och bland annat experimenterat med det latinska alfabetet i de områden partiet under kriget kontrollerat (Zhao 2008: 47-49). Den nya regimen såg alltså redan från början skriftreform som något nödvändigt i syfte att uppnå hög och utbredd läskunnighet i landet (Rohsenow 2004: 23) och det saknades inte stöd från ledningen, som hoppades på en utveckling mot ett rent fonetiskt system (Chen 2001: 155). Endast tio dagar efter grundandet av den nya republiken skapades en från början icke-statlig organisation där personer från alla områden samlades för att i huvudsak undersöka det latinska alfabetet. Organisationen kom dock snart att slås ihop med en statlig kommission och ingå i utbildningsdepartementet och år 1954 skapades Kommissionen för skriftreform, som står under inflytande av det kinesiska statsrådet (Zhao & Baldauf 2008: 42-44). Redan 1951 hade utbildningsdepartementet sammanställt en lista på 555 hanzi, som efter att ha gått igenom av experter och efter att ha hört kritikers åsikter presenterades i tidningen *People's Daily* i januari 1956. Den publicerade versionen innehöll sammanlagt 515 hanzi och 54 standardiserade radikaler och skulle appliceras på all undervisningsmateriel hädanefter (ibid: 45, Zhao 2008: 49-52). Dock hade denna förteckning sammanställts under kort tid, och lär ha sagt emot sig själv på vissa punkter (Zhao 2008: 52-53).

De förenklade formerna tycks ha getts ut i omgångar under 50-talet, och en mer enhetlig förteckning, kallad *Den huvudsakliga listan av förenklade tecken*, publicerades 1964 och omfattade 2 238 hanzi (Zhao & Baldauf 2008: 46).

Under 1950-talet skapades även *Första förteckningen av alternativa former*, som omfattade 1876 hanzi-varianter och som avskaffade 1055 stycken av dem. Dessa förändringar skulle gälla i samtliga publikationer från och med den första februari 1956. Förteckningen kom att revideras med tiden, närmare bestämt i mars samma år, år 1986 och år 1988, så att antalet avskaffade former i slutändan var färre än när förteckningen först gavs ut (Zhao 2008: 52).

Det senaste försöket att genomföra en förenkling av en större mängd hanzi skedde 1977, då 853 nya förenklingar publicerades, varav 605 hanzi var på försök för att se hur förändringarna mottogs av folket. Mottagandet kan inte sägas ha varit det önskade: förändringarna blev snabbt starkt kritiserade, och listan kom att dras tillbaka åtta månader senare även om den formellt inte drogs tillbaka förrän 1986. Rohsenow (2004: 28-29) föreslår att anledningarna till att listan inte föll i god jord berodde i huvudsak på dess timing (strax efter kulturrevolutionens slut), men även på grund av de föreslagna förenklingarna i sig själva. Enligt Zhao (2008: 57, 60-61) var 270 av hanzi vidare förenklingar av tecken som förenklades redan 1956, och då förändringarna denna gång fokuserade mycket på så kallad

'homophone substitution', då en fonetisk komponent ersätts av ett annat, mycket enklare, med samma uttal, eller då hela tecknet byts ut mot ett annat med samma uttal. Tydligt överanvändes denna taktik så pass att texters innehåll blev svåra att ta till sig då ett tecken kunde representera många homonymer med vitt skilda betydelser. Zhao och Baldauf (2008: 67) lägger även fram tanken att listan från 1977 inte riktigt fungerade då befolkningen vid den här tiden, till skillnad från 1956, i högre grad var läskunnig och därmed mindre villig till att lära om ett stort antal hanzi.

Dock förefaller förenklingarnas följder inte ha varit helt problemfria. Ännu tycks bruket av olika former av hanzi inte vara helt reglerat, och inkonsekventa eller extremt förenklade former lär skapa bekymmer både när de skrivs för hand och i elektroniska dokument (Zhao & Baldauf 2008: 75-90).

4. Förenkling av kinesiska tecken

Skriften i de båda länderna förändrades alltså på statligt initiativ, och föregående kapitel har försökt ge en omfattande överblick av hur de båda staterna gick tillväga. Efter detta kommer naturligtvis frågan om hur förändringarna skedde i själva förenklandet av de kinesiska tecknen i respektive land, vilket även är ämnet för denna uppsats. Redogörelserna för förenklingsmetoderna i Japan är få, i synnerhet i den mer internationella, engelskspråkiga litteraturen, där en sida i Seeley (1991) samt Wikipedias sidor om *shinjitai* ('nya teckenformer') och *ryakuji* ('förkortade tecken') är de enda som stått att finna i ämnet.

I den japanska litteraturen (se bl.a. Chang 1998 och Feng 2005) har däremot metoderna för hur förenklingarna gjorts av hanzi respektive kanji undersökts, med den enkla slutsatsen att metoderna för dessa förenklingar är de samma i båda länder. Den största skillnaden länderna emellan är helt enkelt omfattningen, då Kina förenklade tusentals hanzi, medan Japan begränsade sig till några hundra av de som ingick i *Tōyō*- och *Jōyō*-listorna. Detta kapitel ämnar redogöra för de sätt dessa tecken förändrades.

4.1. Övergripande tendenser

De kinesiska tecknen har gått från att vara en skrift med en ganska enkel ortografi, till att bli alltmer invecklad i takt med tidens gång. När deras utseende dock blev fixerat började tecknen förändras, närmare bestämt förenklas (Feng 2005: 70-71), och de mer eller mindre systematiska metoder som brukats genom tiderna användes även under 1900-talet i det synnerligen medvetna och systematiska förenklingsarbetet i båda stater, liksom de används även i vår tid (Chang 1998: 167).

Sätten på vilka tecknen förenklas berör i huvudsak en minskning av antalet streck som krävs för att skriva det, vilket kan åstadkommas på flera olika sätt och i olika hög grad. Det mest drastiska sättet kan hävdas vara uteslutningen av ett teckens komponenter, eller att man helt enkelt plockar fram den mest karakteristiska eller betydelsebärande delen av ett tecken, till exempel såsom gjorts med 聲 - 声 'röst'. Denna tendens att utelämna komplicerade delar av ett tecken har även varit mycket vanlig historiskt sett (Feng 2005: 73) och är alltså inte något uppseendeväckande drastiskt, i synnerhet då borttagandet av vissa delar tenderar att göra tecknens utseende både tydligare och tecknet som sådant mer lättskrivet.

Ett komplicerat tecken kan även ersättas av ett annat på ett av följande sätt. Det kan ersättas med en enklare, alternativ form som varit i bruk sedan tidigare, tecknets "antika" eller "ursprungliga" form, eller genom att ersätta det med ett helt annat tecken, med annan

betydelse. När ett annat tecken används som substitut tenderar det att vara en homonym, men det kan även vara ett tecken med samma eller liknande betydelse (Ishiyama 1967: 56). Detta kan bidra till att antalet tecken som är i omlopp minskas, då ett teckens betydelse utökas till att omfatta även snarlika idéer och begrepp, medan tecken med närliggande betydelser förvinner ur vardagligt bruk.

Ytterligare en metod som kan ge intrycket av att tecknet har blivit helt ersatt av ett annat är när tecknets kursiverade form blir antagen som standard.

Vidare finns det tillfällen då tecknet förändras genom ett utbyte av den fonetiska komponenten, oftast till en med färre streck, men i vissa fall har syftet även varit att byta till en komponent som bättre återspeglar det nutida eller önskvärda uttalet av ett tecken.

Detta är de övergripande förenklingsmetoderna och vad dessa innebär för tecknen i respektive land redogörs för i avsnitten 4.2. (Kina) respektive 4.3. (Japan). Det är intressant att notera att dessa metoder iakttaga under andra halvan av 1900-talet och första decenniet av 2000-talet överensstämmer så gott som helt med vad Qian Xuanton, som nämndes på sidan 12, och som redan på 1920-talet sammanställde en lista över de metoder som användes i förenklingsprocesserna på den tiden (Zhao & Baldauf 2008: 363).

Däremot har Feng (2005: 75) i sin undersökning av japanska och kinesiska förenklingar tagit fram följande statistik rörande hur dessa förenklingar överlappar och skiljer sig åt.

• Tecken som är exakt likadana	79 st	虫
• Tecken vars skrivsätt skiljer sig åt	16 st	辺 - 边
• Tecken som endast skiljer sig åt med ett streck	14 st	单 - 单
• Tecken som skiljer sig kraftigt åt	170 st	発 - 发
• Tecken som förenklats i Kina, men ej i Japan	240 st	愛 - 爱
• Tecken som förenklats i Japan, men ej i Kina	75 st	仏 - 佛

Till detta kommer tecken som är standard i Japan, men alternativa i Kina (ingen siffra).

Vad gällande de förenklade tecken som är likadana i både Japan och Kina, uppges dock antalet endast vara 47 stycken enligt Ishiyama (1967: 59), medan även Chang (1998: 174-175) listar 79 tecken. Denna skillnad får anses bero på den tid som förflutit mellan artiklarnas publicering, då i synnerhet de kinesiska reformerna fortsatte under den tiden. Det anmärkningsvärda är dock det stora antal denna grupp förenklade tecken uppgår till, och då

både Feng och Chang oberoende av varandra fått samma resultat tycks alltså 79 stycken vara en giltig siffra.

4.2. Specifikt kinesiska förenklingar

Det som kan anses vara karakteristiskt för de kinesiska förenklingarna, och som framstår tydligt för dem som är van vid kanji eller traditionella hanzi, är sättet att ta bort stora delar av ett hanzi och/eller endast låta en skissartad form finnas kvar. Detta syns tydligast i tecknen 乐 (樂 'rolig') och 产 (產 'producera').

Om man studerar konverteringssidorna mellan traditionella och förenklade hanzi i Chi (1977: 449-461), framgår det tydligt att en stor del av de hanzi som listas huvudsakligen har fått radikalen förändrad. Feng (2005: 74) nämner att vissa radikaler med hög förekomst i hanzi har fått sin förenklade form från det kursiva skrivsättet, och nämner 讠 (言) samt 马 (馬) som exempel på detta.

Liksom bland andra Zhao & Baldauf (2007: 75-90) och Chang (1998: 173-174, 181-182) påpekat har de kinesiska förenklingarna skapat bekymmer, vilket nämndes i förbigående i slutet av avsnitt 3.3. Problemen förefaller ha sin grund i att vissa komponenter är förenklade i några hanzi, men inte i andra; att vanligt förekommande, komplicerade hanzi inte är förenklade (Chang 1998: 173-174); att det skapats många undantag, till exempel 樂 - 乐, 藥 - 药 (ibid. 181-182); en enkel komponent har använts som universell lösning på alla komplicerade komponenter, till exempel 漢 - 汉, 鄧 - 邓 (Zhao & Baldauf 2008: 77-78, äv. Feng 2005: 74); och att alltför många hanzi ersatts med ett och samma, till exempel att 町 'att

Tabell 4.1. Urval av förenklade komponenter i kinesiska hanzi. Dessa är ej förenklade i Japan.

Oförenklad komponent	Förenklad komponent
馬	马
金	钅
門	门
言	讠
糸	纟
貝	贝

stirra' och 釘 'spik' båda ersattes med 丁 'liten sak', vilket försökte genomföras på 70-talet (Zhao 2008: 57).

4.3. Specifikt japanska förenklingar

De japanska förenklingarna är mindre omfattande än de kinesiska, i synnerhet till antalet. Enligt Nomura (1988: 337) är 131 av *Tōyō*-listans 1850 tecken förenklade, och det finns inga beslut rörande de tecken som inte är inkluderade däri eller i *Jōyō*-listan. Detta gör att radikaler och andra komponenter som finns förenklade i listorna inte nödvändigtvis är förenklade när de påträffas i olistade kanji. Det är alltså helt upp till författaren eller förläggaren själv att vara konsekvent eller inte när det gäller förenkling av dessa radikaler och komponenter. Samma författare påpekar att inte heller de japanska förenklingarna är konsekventa inom listan och visar exemplet med 沸 'koka', som inte följer samma mönster som 仏 (佛 'buddha') och 払 (拂 'borsta').

De japanska förenklingarna tenderar dock att överlag vara konsekventa – en och samma radikal eller komponent förändras mycket ofta till samma förenklade komponent. Ett urval av dessa, kanske mest framträdande, förändringarna återfinns i tabell 4.2. Dessa är delvis hämtade från Wikipedias (2012) sida om *shinjitai*, och delvis baserade på iakttagelser gjorda i Kanno (1952) samt Bunkachō (2010b).

Sett till helheten av de förenklade kanji som återfinns i *Jōyō*-listan är det i huvudsak denna förändring som ägt rum, och den är mycket konsekvent. Bortser man sedan från de

Tabell 4.2. Urval av förenklade komponenter i japanska kanji.

Oförenklad komponent	Förenklad komponent	Exempel
母 (dvs. ++), 𠂇	母	每海 (dock ej 母 'mor')
月	月	青 静
示	示	神 福
月	𠂇	寢
黑 (övre delen)	田	黒 東

isolerade komponenterna, kan förenklingarna sägas ha tendensen av att de ”städas upp” i kanji genom att ta bort enstaka streck och prickar, eller sätta ihop streck och prickar till ett, såsom synes i tabell 4.2., vad gällande 黑 (黒 ’svart’). Likaså har mindre komponenter i kanji plockats bort – återigen på ett ”städande” sätt, som för att förtydliga tecknens form och eliminera detaljer, till exempel så som skett i 騷 (騷 ’att störa’). Detta kan tänkas bero på en vilja att göra vissa tecken mer lättlästa, i synnerhet i tryck, då ju mer komplicerat ett kanji är, desto svartare och mer svårläst blir det.

5. De identiska tecknens ursprung

Som nämnts i slutet av avsnitt 4.1. angående de förenklade tecken som är identiska i båda länder, förefaller det vara en anmärkningsvärt hög siffra som nämns, i synnerhet om man ser till hur väldigt olika texter skrivna på japanska respektive förenklad kinesiska ter sig rent utseendemässigt. Följande undersökning ämnar därför göra ett försök i att ta reda på vad detta kan bero på. Då det är sedan tidigare känt att vissa former som antogs och gjordes officiellt till ”korrekt” form har varit i bruk sedan tidigare, vid den tiden som en sorts förkortning för att kunna skriva snabbare, är detta utgångspunkten för denna undersökning, som ämnar bekräfta eller dementera påståendet att dessa identiska förändringar inte skapades under reformationen, utan har funnits länge.

5.1. Metod och avgränsning

De tecken som omfattas är hämtade från de 79 stycken som Chang (1998: 174-175) listat som identiska i både Kina och Japan, där samtliga kan återfinnas i denna uppsats appendix. Det har gjorts ett försök att verifiera att den förändring som Chang påstått har skett verkligen är giltig i båda skriftspråken genom att leta upp dem i Kanno (1952) och Chi (1977), men det har inte gått att bestyrka samtliga förändringar. Vissa tecken existerar i båda formerna i japanskan, men som två separata tecken utan koppling till varandra. I andra fall har inte båda former hittats i materialet, vilket varken styrker eller dementerar att förändringen skett såsom Chang påstår.

Det undersökta urvalet består av 20 tecken. Dessa är delvis slumpvis utvalda, men det har tagits hänsyn till följande; kopplingen mellan traditionell och förenklad form ska kunna iakttagas i ovannämnda Chi (1977) och Kanno (1952); tecknen ska uppvisa olika typer av förenklingar, till exempel ersättning och utelämnning. I japanskan vanligt förekommande kanji har prioriterats, likaså kanji som förekommer som förenklad komponent i andra tecken, eller kanji vars förenklade radikal eller komponent återfinns i andra.

De utvalda tecknen är som följer, och är uppställda med de förenklade formerna överst, och de traditionella, oförenklade, på undre raden:

参 虫 当 党 会 旧 来 声 数 区 楼 国 学 礼 壮 台 状 体 万 医
參 蟲 當 黨 會 舊 來 聲 數 區 樓 國 學 禮 壯 臺 狀 體 萬 醫

Dessa förenklade kanji har slagits upp i tre olika kanjilexikon från början av 1900-talet (Konoe 1907; Kanno 1952; Morohashi 1956) i syfte att se om de finns med, om de uppges vara ett förenklat kanji och i så fall av vilket, samt, om de uppges vara en förenkling, vilken

sorts förenkling och hur länge tecknet funnits i bruk. I samma syfte har även en elektronisk databas (Jitsū) konsulterats för att se hur dessa eventuellt kan ha förändrats.

5.2. Tecken nämnda 1907

Undersökningen av de kanji vars förenklade form återfanns i Konoe (1907) var synnerligen konfunderande. Av de undersökta 20 tecknen återfanns sex stycken, det vill säga 30%, varav vilka endast tre stycken refererade till det oförenklade tecken som tidigare kunnat bekräftats. Dessa tre är 声, 体 och 万. Vidare uppgavs två av de funna tecknen vara förenklade former av andra tecken, till exempel vad gällande 虫, som uppgavs ha uttalet 'ki' och vara en förenklad variant av ett tecknet 虺. Även 台 uppvisade samma tendens, även om detta tecken upptog tre poster rörande olika betydelser och läsningar, vilket det svårt att avgöra om tecknet i fråga i grunden är ett eget kanji eller en förkortning av andra. Möjligen är svaret "både och".

Det sista tecknet, 医, uppgavs vara ett eget kanji vars betydelse har mer att göra med pilar än läkekonst.

Vidare återfanns kanji som var mycket snarlika de som anses vara standard i dag, och som listades som alternativ form, till exempel 国 (med 王 i stället för 玉) och 礼 (med 示 i stället för 礻). Det förra av dessa exempel uppgavs vara en informell förenklad form (*zokuji*), emedan den senare en antik form av 禮.

5.3. Tecken nämnda 1952 [1926]

Kanjilexikonet från 1952 (Kanno) skiljer sig starkt från de andra som använts i undersökningen; det är den 189:e utgåvan av ett lexikon vars originalutgåva är från 1923. Det uppvisar därför intressanta egenheter, såsom att det i slutet har en förteckning där traditionella och i *Tōyō*listan förenklade tecken står bredvid varandra, och där påvisar samma förändring som Chang (1998) uppgett av de tjugo kanji som denna undersökning omfattar. Däremot förefaller själva lexikonets innehåll i övrigt återspegla 1920-talet, med bland annat historisk kana-användning och annorlunda alternativa former för tecken som inte omfattas av undersökningen. Ett sådant intressant fall är 画, som används i dagens Japan och är inkluderat på sidan 1269. Detta tecken uppges vara den ursprungliga formen av 画 (som används i dagens Kina), som i sin tur uppges vara samma tecken som 畫, vilket är inkluderat i ovan nämnda förteckning baserad på *Tōyō*listan som den traditionella formen av 画. Slår man dock endast upp 画 syns inte denna koppling mellan 畫 och 画.

Vad gällande de tecken undersökningen faktiskt omfattar finner man i lexikonet sex stycken kanji som omnämns vara *zokuji* av det aktuella oförenklade kanjit. Dessa är 虫 医 状 声 数 万.

Vidare påpekas 体 vara ett annat tecken än 體. Dock framgår det inte om lexikonet med ”annat tecken” (*betsuji*) menar ”helt orelaterat” eller ”ursprungligen orelaterat”. Även 虫 uppges vara ”annat tecken” om man slår upp 蟲, men uppges användas som en förenklad form av samma tecken om man slår upp 虫. För att återgå till 体 är det svårt att avgöra om samma gäller med detta tecken, då det inte har gått att finna en enskild post för detta tecken.

Vad gällande 台, som också var inkluderat i lexikonet, uppgavs det vara ett ”annat tecken” om man slog på den traditionella formen, men om man slog på tecknet som sådant kan man läsa att ”det är fel att använda detta som en förenkling av” det traditionella tecknet, det vill säga 臺.

5.4. Tecken nämnda 1956

I Morohashis (1956) gigantiska verk återfanns alla utom två kanji, nämligen 数 och 来. Vad detta kan bero på är okänt, och förefaller vara anmärkningsvärt då det är förhållandevis vanliga kanji i nutida japanska.

I detta lexikon omnämns 虫 som ”samma som 蟲”, medan 万 och 台 uppges användas som substitut för sina respektive traditionella tecken.

声, 壮, 状 och 楼 uppges vara en informell förenklad form (*zokuji*), medan de övriga elva kanji är noterade som förenklade tecken (*ryakuji*) varav tre uppges ha varit i bruk sedan de kinesiska Song och Yuan-dynastierna (960–1279 e.Kr. respektive 1271–1368 e. Kr). Dessa kanji är 党, 旧 och 楼. Om formen av det senare kanjit har varit i bruk så länge, kan man ställa frågan om hur det är med 数 som inte gick att hitta, med tanke på att de har halva tecknet gemensamt, både i sin traditionella och förenklade form. Det kan inte uteslutas att även 数 och dylika tecken med samma komponent har förekommit i den formen även innan förenklingsprocesserna på 1900-talet.

5.5. Tecken i nutida kanji-databas

På grund av det varierande resultatet i att finna kanji i fråga slogs de upp i databasen Jitsū i en förhoppning om att finna svaret på dessa förenklade formers ursprung. Emedan databasen

listade de oförenklade formerna, liksom alternativa oförenklade former, tillsammans med de förenklade som slogs upp och därmed bekräftar att det är den förändring som skett, var det i ytterst få fall som kopplingen mellan oförenklad och förenklad form nämndes. Dessa fall är endast fem stycken. 虫, 台 och 医 uppges, liksom i tidigare undersökta lexikon, i grunden vara egna kanji, men som används som en förenkling av annat. Det är endast på detta sätt kopplingen mellan dessa former och de äldre omnämns. De andra två, 礼 och 万, visade å sin sida intressanta kommentarer. Kommentaren rörande 礼 förefaller vara en aning otydlig, men antyder att denna form finns att finna i antika texter. Då tidigare lexikon anger 𠄎 som den antika formen för detta tecken är frågan om exakt vilken version databasposten refererar till.

Kommentaren om 万 gav däremot för undersökningen en intressant upplysning. Enligt databasen finns denna form att finna i *Guangyun*, ett kinesiskt rim-lexikon från början av 1000-talet e. Kr, där den uppges vara en alternativ form av 萬.

6. Likheter och skillnader i förändringen av tecknens element

Under studiet av förenklingarna i Japan och Kina kunde även en tendens att förenkla vissa radikaler på samma sätt i båda länderna iakttas. Detta kapitel ämnar inte på något sätt vara en uttömmande redogörelse, utan endast bringa uppmärksamhet till dessa, då det är möjligt att vissa av dessa förenklingar kan ha delat ursprung, liksom fallet troligen är för de identiska kanji som redogjorts för i kapitel 5 ovan. Denna del av undersökningen baseras på iakttagelser gjorda i Chi (1977: 449-461), Kanno (1952) samt Bunkachō (2010b).

Som framgår av tabell 5.1., som visar några radikaler/komponenter som har fått samma förenklade form i båda länderna, består denna samling förenklade komponenter utav både ”logiska” och mer oväntade förenklingar. Med ”logiska” menar jag förändringar som att, till exempel, förändra 月 till 亅, då man kan hävda att det i grunden är så gott som samma form på båda former av radikalen – de ser ju nästan likadana ut, i synnerhet om man skulle skriva snabbt. Svårare är dock att förklara hur den vänstra komponenten i 辭 förenklades till 舌 eller den övre delen av 婁 till 娄, i synnerhet om man inte har insikt i om detta är en förändring om utvecklats under längre tid eller om förändringen skapades i samband med reformationerna. Frågan kan också ställas om huruvida det måste finnas någon logisk tanke bakom radikalförändringarna. Till exempel visade det sig vara relativt vanligt att ersätta mer komplicerade delar med prickar, eller helt enkelt plocka bort delen i fråga, vilket löser

Tabell 5.1. Komponenter och radikaler med samma förenkling i Japan och Kina.

Traditionell	Förenklad	Kommentar
來	来	Som tecken och komponent.
變	变	Övre delen.
學	学	Övre delen.
月	亅	
辭	舌 (辭)	Vänstra komponenten.
婁	娄	
婁	娄	
舉	举	Övre delen.
齊	齐 (Japan) 齐 (Kina)	Övre delen.

”problemet” ganska effektivt. Likadant tycks det vara med tendensen som syns bland japanska förenklingar att sammanfoga flera streck till ett, till exempel 劍 ’svärd’ som blivit till 劍 (förenklat med prickar till 劍 i Kina).

Det som tycks förvånande är att tendensen att förenkla på samma sätt inte enbart gäller enskilda, spektakulära fall som undersökts i avsnitt 5 och är inkluderade i denna uppsats appendix. Denna tendens går även att iaktta i fall såsom 畫, vilket är förenklat till de snarlika 画 och 画, samt i mer abstrakta termer. Till exempel förefaller det vara vanligt att tecken som är förenklade i båda länder huvudsakligen har fått samma del av tecknet förenklat, om än inte på samma sätt. Det mest slående exemplet är tecknet för tand, 齒, som blivit förändrat till 齒 i Japan och 齿 i Kina.

När dessa likheter har blivit påpekade kan man tänka sig att även ”överanvändningen” av komponenten 又 i de kinesiska förenklingarna (Zhao & Baldauf 2008: 77) torde kunna skymtas även i Japan, men det förefaller inte vara fallet. Efter en genomgång av tecken där en komponent ersatts med denna eller det liknande 又 funna i Bunkachō (2010b) är andelen som uppvisar detta fenomen förhållandevis litet, fem klara fall och fyra gränsfall, respektive sju tydliga fall. En majoritet av dessa ”klara fall” beror på en komponentförändring (徑 till 径, 區 till 区). I de japanska fallen förefaller det snarare vara så att de två ”universella lösningarna” (又 och 又) får en tydligare plats i förenklingarna genom att omkringliggande element förenklas eller plockas bort.

7. Diskussion

I denna uppsats två föregående kapitel har de identiska tecknens möjliga ursprung avhandlats, samt har en övergripande genomgång av de gemensamma tendenser som kan skådas i förenklingen av de kinesiska tecknens komponenter givits. Frågan har varit varför dessa likheter har skett, och hur gamla de kan tänkas vara. Dessvärre förefaller det vara svårt att dra konkreta slutsatser på grund av det magra resultatet uppslagningen i lexikon har givit. Följande är därför teorier rörande vad förenklingarnas likheter och skillnader kan bero på.

Förenklandet av kinesiska tecken förefaller vara en komplicerad fråga även efter det statliga stödet, vilket vi i kapitel tre såg tog uttryck i att staten undersökte och implementerade förändringarna. Båda stater använde samma argument i processen, i huvudsak argument som ökad läskunnighet och demokrati. Skillnaden är de sätt och metoder som använts för att uppnå denna förändring. Kina förefaller ha föredragit en strategi som går ut på en generell minskning av antalet streck som krävs för att skriva ett viss hanzi, emedan Japan valde att sätta en abstrakt begränsning på det antal kanji som var i omlopp, även om det endast var statliga institutioner som var tvingade att följa *Tōyō*listan.

Denna skillnad i tillvägagångssätt anser jag är ursprunget till vissa skillnader i förenklingarna i båda länder. Då Kinas ledning prioriterade allmän streck-reducering genererade detta ett stort antal förenklade tecken, främst då radikalförenklingarna verkade som ringar på vattnet. Det kan även vara orsaken till en del inkonsekventa förändringar, som tidigare blivit starkt kritiserade av bland andra Zhao & Baldauf (2008). Deras kritik rör i synnerhet de fall där en och samma radikal eller element har ersatts med olika element i andra tecken. Frågan är om detta snarare återspeglar en vilja att få den fonetiska komponenten att återspegla nutida, och i fallet med puthongua önskvärt, uttal än att göra en konsekvent förändring med hänseende till de traditionella formerna av hanzi. Detta är något som vore värt att undersöka närmare av någon som har kunskap i det språk som i folkmun kallas kinesiska.

Vad gällande de japanska förenklingarna, tycks de snarare likna uppröjning av detaljer. Carrol (2001: 32) ställer den retoriska frågan ”om alla är välutbildade, varför skulle det då finnas ett behov av att förenkla skriftsystemet?”. Enligt henne hade Japan även i början av 1900-talet en bild av sig själv som en välutbildad och väl utvecklad nation, och om detta förhållningssätt till skriften och befolkningens utbildning var utbredd vid den aktuella tiden under 1900-talets första hälft, skulle det kunna förklara varför de japanska tecknen till stora delar behållit sin form, till skillnad mot de mer pragmatiskt förenklade kinesiska.

Däremot har, som på sina ställen påtalats tidigare i denna uppsats, förenklingarna i båda länder stora drag gemensamt. Baserat på den uppställning som Feng (2005) har gjort och som har återgetts på sidan 16, är så många som 109 förenklade tecken identiska eller snarlika, och som framgår av undersökningen i kapitel sex är det inte ovanligt att förenklingarna har berört samma del av tecknen, om än på olika sätt och i olika grad. Denna uppsats har utgått från teorin att de likheter som finns, i synnerhet de tecken som blivit identiskt förenklade, har ett historiskt ursprung, men resultatet av undersökningen räcker inte till att stödja eller dementera detta påstående. Det kan därför inte heller uteslutas att länderna blivit influerade av varandra under 1900-talet.

I den engelskspråkiga litteraturen (se bl.a. Seeley 1991) har det argumenterats för att tecknens semantiska betydelse har grumlats eller försvunnit helt (till exempel 突 'stöta', som ursprungligen skrevs 突 och bestod av 穴 'hål' och 犬 'hund') och samtidigt låter veta att detta stör förståelsen av skriftspråket. Jag personligen ställer mig frågande till detta påstående, dels på grund av det stora antal semantisk-fonetiska tecken och det lilla antal piktografiska. Till exempel torde det inte vara många som skulle kunna lista ut betydelsen av 習 ('att lära') genom att endast se till dess komponenter (羽 'vinge/fjäder' + 白 'vit'). Vidare är det, sett från ett japanskt perspektiv, inte alltid man kan behandla så kallade compounds (dvs, ord som är sammansatta av flera kanji) som en rebus för att lista ut ordets betydelse, till exempel 皮 'skinn' + 肉 'kött' = 皮肉 'sarkasm'. Ett tecken eller ett ord har inte mer betydelse än det vi människor kommer överens om och tillskriver det, vilket vänder på påståendet att förenklingarna förstör förståelsen. För om kinesiska tecken inte kan hanteras som rebusar, åtminstone inte i japansk kontext, vad för förståelse finns det egentligen att hämta ur tecknet som isolerad enhet? Är det outhärligt att kunna avläsa en tusenårig tankevärld när ordet tecknet används för att nedteckna inte längre är relaterat till dessa tankar? Detta beror på hur man väljer att se på skriften och vilken roll man önskar få den att fylla. Om huruvida tecknen har en inneboende själ och därför ska vördas, eller om de endast är ett kommunikationsmedel bland andra och i första hand ska fungera effektivt. Detta är en avgörande fråga; ska skriftreformerna hedra det förflutna, eller anpassa skriften för framtiden?

Frågan är om inte förenklingarnas skillnader kan förklaras av de politiska förhållanden som rådde i respektive land, men även den frågan blir inaktuell när man ser till den tidens politiska klimat, då de trots skillnaderna är snarlika. Båda länder upplevde en omvälvande period: Japan som blev ockuperat och blev tvungen att avsäga sig sina utländska besittningar och förändra sitt inrikes styrelseskick, och Kina som genomgick en revolution och skapandet

av en ny sorts stat. Båda dessa staters situation skapade möjligheten att genomföra en skriftreform, i demokratins namn. Samtidigt var Japan fortfarande en solid stat och var kanske därför inte lika villig att genomföra radikala förändringar, emedan Kina som nyss genomgått en dynastis fall, inbördeskrig och början på ett nytt statskick inte nödvändigtvis kände sig lika bundna av det förflutna. Dessa båda motsägande iakttagelser, att situationen i båda länder var samma men samtidigt olika, skulle kunna förklara två saker:

1. Varför en skriftreform genomfördes.
2. Varför reformerna skiljer sig åt.

Vad gällande den första punkten är svaret att tiden var mogen, liksom tidigare nämnt på sidan 11 i denna uppsats. I båda länder fanns efter andra världskriget det samhällsklimat som var nödvändigt för att genomföra dessa omfattande förändringar, samtidigt som den funktionella läskunnigheten var så låg att det reella motståndet fanns hos en elit och inte bland de breda befolkningslagren.

Anledningen till den andra punkten är dock svårare att sätta fingret på och forskning rörande de rent ortografiska skillnaderna behövs för att kunna dra en konkret slutsats. Det är dock min teori att anledningen till att de kinesiska förenklingarna är mer omfattande är dels på grund av ringarna på vattnet som uppstod i förenklandet av många vanligt förekommande radikaler, som tidigare nämnts på sidan 17 i denna uppsats, och dels på att Kinas kommunistiska parti förefaller ha valt mer drastiska reformer även i andra frågor. Dock är det, som nämnt i början av detta kapitel, så att de båda länderna har valt olika lösningar på den övergripande frågan om hur man skulle förändra skriftsystemet från första början.

Detta förändrar dock inte att de förändringar av tecknens utseende som gjorts är snarlika, och frågan är vad detta beror på. Har de en lång historia av användning? Tog Kina intryck av de japanska förändringarna? Varför är det ofta samma del av tecknet som är förenklat? Teorin är att dessa förändringar i huvudsak har ett historiskt ursprung, det vill säga har varit i bruk tidigare, och om så faktiskt är fallet kan den stora skillnad vi kan iaktta i dag mellan traditionella och förenklade tecken ha varit en gradvis pågående förenkling där varje steg har varit "logiskt" i förhållande till det föregående. De stora skillnaderna behöver, sett ur den synvinkeln, inte ha varit ett så stort hopp som de kan ge sken av. Även på denna punkt saknas det, till min kännedom, reella fakta rörande utvecklingen bakom dessa former som inte har ansetts vara "korrekt" eller "standard".

Det kan därför endast konstateras att det är möjligt att anledningen till likheterna är en form av naturlig utveckling över tid, även om det fortfarande krävs fler studier i ämnet.

8. Slutsats

Uppsatsens mål, att påvisa likheter mellan de japanska och kinesiska förenklingarna av skriftspråket genomförda under 1900-talet, samt att göra ett försök att bringa klarhet i frågan rörande de tecken som har samma förenklade form i båda länder, är endast delvis uppnått. Undersökningen av de identiska tecknen, liten som den var, gav inget hundra procentigt svar rörande huruvida dessa former har en lång historia av spridd användning, trots att lexikonen tillsammans antyder att hela tio tecken, plus två gränsfall, kan ha varit i bruk innan reformerna i Japan 1946 (se tabell 8.1.). Dock är det samtidigt värt att påpeka att lexikonen inte alltid är entydiga. Även om vissa tecken finns med i flertalet av de lexikon som undersökts, är lexikonen sinsemellan inte alltid överens om vilket tecken det är en förenkling av, om det är en förenkling, et cetera. Undersökningens huvudsakliga önskan har dock varit att finna belägg för teorin att vissa identiskt förenklade former har varit i bruk innan 1946, och det påståendet tycks vara troligt.

I frågan om detta även gäller mer generellt för de tecken som är identiskt förenklade eller snarlika krävs dock mer storskaliga studier, möjligen i texter av mindre formell karaktär än lexikon, samt i material från tiden innan sekelskiftet 1900. Det ska även påpekas att denna uppsats har sökt belägg för påståendet i japanska lexikon, vilket gör att motsvarande studier i kinesiskt material vore önskvärda för att kunna dra en konkret slutsats.

Likafullt kvarstår dock slutsatsen av denna uppsats och dess undersökning att dessa fall av identiskt förenklade tecken i Kina och Japan kan bero på att dessa former har varit i informellt bruk sedan tidigare.

Tabell 8.1. Förenklade tecken som enligt undersökningens resultat har, eller möjligen har, en lång historia av användning.

Ursprungligen egna tecken	台 虫 医
Förenklade former som uppges vara gamla	党 旧 楼 万
Förenklade former nämnda 1907	声 体 (gränsfall:) 国 礼
Förenklade former nämnda 1952 [1926]	数 状

Referenser

Tryckta källor

Carroll, T. (2001). *Language planning and language change in Japan*. Richmond: Curzon Press.

Chen, P. (2007). 'China' I: Simpson, A. (ed.) (2007). *Language and National Identity in Asia*, Norfolk: Oxford University Press. s. 141-167

Chen, P. (2001). 'Functions of Phonetic Writing in Chinese', I: Gottlieb, N & P. Chen (eds.) (2001). *Language Planning and Language Policy: East Asian Perspectives*, s. 75-94. Richmond: Curzon Press.

Chi, W-S. et. al. (ed.) (1977). *Chinese-English Dictionary of Contemporary Usage*, USA: University of California Press.

Gottlieb, N. (1995). *Kanji Politics: Language Policy and Japanese Script*. London: Kegan Paul International.

Gottlieb, N. (2005). *Language and Society in Japan*. New York: Cambridge University Press.

Kanno, M. (1952). *Jigen*, [189:e ed]. Tokyo: Kadokawa Shoten

Konoe, A. et al. (1907). *Kanwa daijiten*, Tokyo: Sanseidō

Nomura. (1988). 'Nihongo to kanji'. I: Kindaichi, H., O. Hayashi & T. Shibata (eds). *Nihongo hyakka daijiten (An Encyclopaedia of the Japanese Language)*, s. 329-345. Tokyo: Taishukan Publishing Company.

Morohashi, T. (1956). *Dai kanwa jiten*, vol. 1-12. Tokyo: Taishukan Publishing Company.

Rohsenow, J. S. (2004). 'Fifty Years of Script and Written Language Reform in the P.R.C: The Genesis of the Language Law of 2001'. I: Zhou, M. & H. Sun (eds) (2004). *Language policy in the People's Republic of China: theory and practice since 1949*, vol. 4, s. 21- 43. Boston: Kluwer Academic Publishers.

Seeley, C. (1991). *A History of Writing in Japan*, Leiden: E. J. Brill.

Twine, N. (1991). *Language and the Modern State: The Reform of Written Japanese*, Cornwall: Routledge.

Unger, J. M. (1996). *Literacy and Script Reform in Occupation Japan*, New York: Oxford University Press.

Zhao, S. (2008). 'Chinese Character Modernisation in the Digital Era: A Historical Perspective', I: Kaplan, R. B. & Baldauf, R. B. (eds.) (2008). *Language planning and policy in Asia*, Buffalo NY: Multilingual Matters.

Elektroniska källor

Bunkachō (Agency for Cultural Affairs) (2010a) 'Jōyō kanjihyō' Heisei 22 nen naikaku kokujū dai 2 gō ('Jōyō kanjihyō' Andra regeringsnotisen 22:a året av Heisei (2010)) även: <http://www.bunka.go.jp/kokugo_nihongo/kokujikunrei_h221130.html> 12-04-07

Bunkachō (Agency for Cultural Affairs) (2010b) *Jōyō kanjihyō*
Tillgänglig: <http://www.bunka.go.jp/kokugo_nihongo/pdf/jouyoukanjihyou_h22.pdf> 12-04-07

Chang, M. (1998). 'Nichū kantaiji no hikaku ni tsuite (A Treatise on the Comparison of Simplified Japanese and Chinese Characters)' *Bulletin of Nishogakusha University*, vol. 41, s. 165-185.
Tillgänglig: <<http://ci.nii.ac.jp/naid/110006177860>> 12-04-18

Feng, L. (2005). 'Kanji kanryakuka no rekishiteki kongen to sono genjō ni tsuite: awasete nihon to chūgoku ni okeru kanji kaikaku wo hikakusuru (The historical cause and the present situation of the simplified Chinese characters: a Chinese-Japanese comparative study on the reforms of the Chinese characters)' *Journal of the Faculty of Education and Human Sciences, Yokohama National University. The humanities*, vol. 7, s. 65-78.
Tillgänglig: <<http://ci.nii.ac.jp/naid/110004599644>> 12-04-18

Gottlieb, N. (1994). 'Language and Politics: The Reversal of Postwar Script Reform Policy in Japan' *The Journal Of Asian Studies*, vol. 53, no. 4, s. 1175-1198.
Tillgänglig <<http://www.jstor.org/stable/2059238>> 12-01-23

Ishiyama, A. (1967). 'Chūgoku moji kaikaku ni okeru kanji no ryakuji kehō to sono genga jōtai ni tsuite (On the Tendency of Simpler Forms in Chinese Characters)' *Journal of the Hokkaido Komazawa University*, vol. 1, s. 45-60.
Tillgänglig: <<http://ci.nii.ac.jp/naid/110006993678>> 12-04-18

Japan Knowledge (2012) Jitsū [databas]

Tillgänglig:

< <http://www.jkn21.com/resources.asiaportal.info.ludwig.lub.lu.se/jitsuu/displaymain> >
Konsulterad 12-05-07

Twine, Nanette (1983). *Toward Simplicity: Script Reform Movements in the Meiji Period* Monumenta Nipponica, Vol. 38, No. 2 (Summer, 1983), s. 115-132.
Tillgänglig: <<http://www.jstor.org/pss/2384557>> 2011-12-12

Wikipedia (2012-01-31). Shinjitai

Tillgänglig: <<http://ja.wikipedia.org/wiki/新字体>> 2012-04-28

Zhao, S. & Baldauf, R. B. (2008). *Planning Chinese Characters: Reaction, Evolution or Revolution?*, Dordrecht: Springer.

Tillgänglig: <<http://www.springerlink.com.ludwig.lub.lu.se/content/978-0-387-48574-4/>> 12-02-16

Appendix

De 79 stycken tecken som har förenklats på samma vis i Kina och Japan, enligt Chang (1998: 174-175).

闇 - 暗	廻 - 回	寢 - 寝	獻 - 献
寶 - 宝	會 - 会	區 - 区	嚮 - 向
參 - 参	機 - 肌 *	聲 - 声	巖 - 岩
蠶 - 蚕	盡 - 尽	濕 - 湿	醫 - 医
慘 - 惨	晉 - 晋	壽 - 寿	踴 - 踊
癡 - 痴	舊 - 旧	樞 - 枢	餘 - 余
蟲 - 虫	剋 - 克	屬 - 属	禦 - 御
牀 - 床	來 - 来	數 - 数	譽 - 誉
辭 - 辞	釐 - 厘	雙 - 双	慾 - 欲
擔 - 担	禮 - 礼	隨 - 随	嶽 - 岳
膽 - 胆	勵 - 励	臺 - 台	癥 - 症
當 - 当	樓 - 楼	颱 - 台	晝 - 昼
黨 - 党	亂 - 乱	體 - 体	囑 - 嘱
點 - 点	麥 - 麦	萬 - 万	裝 - 装
荳 - 豆	貓 - 猫	狹 - 狭	壯 - 壮
獨 - 独	歐 - 欧	峽 - 峡	狀 - 状
斷 - 断	毆 - 殴	挾 - 挟	豬 - (豕豕)^
墮 - 堕	樸 - 朴	兇 - 凶	註 - 注
國 - 国	潛 - 潜	學 - 学	
號 - 号	竅 - 窍	絃 - 弦	

* Emedan dessa båda tecken är samma i Kina, är det två skilda tecken i Japan (ibid: 175).

^ Då tecknet i fråga inte har återstått att finna elektroniskt återges det här med dess två komponenter.